

APURAHAHANKKEEN LOPPURAPORTTI HELSINGIN SANOMAIN SÄÄTIÖLLE

Hankkeen nimi

Venäjän uusimman taloustietämyksen syventäminen Moskovan talousyliopistossa (Higher School of Economics, National Research University Moscow)

Myöntövuosi 2020

Myönnetty summa 35 000 euroa

Hanke alkoi Syyskuussa 2020 **Hanke päättyi** 31.12.2021

Hankeeseen muualta saatu rahoitus (summa ja myöntäjä) –

Vastuhenkilö Sini Ihanainen-Alanko, toimittaja, YTM, KTM

Muut tutkijat/työryhmän jäsenet -

Tiivistelmä hankkeesta

Opiskelin Moskovan talousyliopistossa (Higher School of Economics, National Research University Moscow) lukuvuoden 2020-2021, kesälukukauden 2021 sekä syyslukukauden 2021. Pääpaino oli Venäjän talouden opiskelussa. Opiskelin kaikkiaan 80 opintopistettä.

Taloutta opiskelin montaa kautta: makro- ja mikrotaloutta, harmaata taloutta ja korruptiota Venäjällä, valtion ja yritysten suhteita, BRICS-yhteistyötä ja kehityspankkien toimintaa, kansainvälistä kauppapolitiikkaa, Euraasian taloussuhteita, talouden geopolitiikkaa. Opiskelin myös esimerkiksi Venäjän kansainvälisiä suhteita ja poliittisia instituutioita.

Joillain kursseilla erikoistuin Venäjän 1990-luvun yksityistämisen epäonnistumisiin ja omistuksen keskittymiseen, joillain kehityspankkeihin, joillain Nord Stream 2:n ja yhdellä kurssilla Pohjoiseen ulottuvuuteen, yhdellä kehittyvien talouksien makrotalouden historiaan ja näkyymiin.

Alun perin tarkoitukseni oli opiskella Moskovassa lukuvuosi 2020-2021. Koronaepidemian vuoksi lukuvuosi alkoi online ja välillä näytti, että raja ei aukea ollenkaan.

Alkuvaiheessa tuntui ihmeelliseltä kun vaikkapa harmaan talouden ja korruption luentoa vetivät professorit Lontoosta, Torontosta ja Moskovasta, sekä opiskelijat olivat eri puolilta maailmaa. Siinä me olimme samassa virtuaalitullassa saman asian äärellä, kuka mistäkin päin maailmaa. Elämyksiä tarjosi myös esimerkiksi jonkun professorin kissa reagoi vieraisiin ääniin kodissa (ruudun kautta) ja tuli mouruamaan silitystä.

Opintojen ja asiasisältöjen lisäksi apurahakausi oli vahvaa kansainvälistymistä. Koronaepidemiasta huolimatta pääsin asumaan ja elämään myös paikan päällä Moskovassa ja kokemaan sitä arkea. Avartava ja oleellinen osa opintoja oli tutustuminen opiskelijoihin kaikkialta maailmasta.

Ryhmätöiden ja esitelmien kautta pääsin kuulemaan, miltä maailmantilanteet näyttävät mistäkin päin maailmaa. Tämä koski kulloisiakin koronapandemiarajoituksia, sairastapausten arkea sekä

talouden ja politiikan ajankohtaisia asioita. Lisäksi kävin monia dialogeja eri maiden opiskelijoiden kanssa kunkin kotimaan taloudesta, yhteiskunnasta ja tasa-arvosta. Tieto ja elämykset linkittyivät keskenään.

Huhtikuun alussa 2021 pääsin viimein Moskovaan. Opiskelin välillä edelleen online, välillä kasvotusten luentosalissa. Koronamääräykset muuttivat tilanteita tiuhaan. Moskovassa kuitenkin kohtasin opiskelijoita ja professoreita paikan päällä reaalielämässä. Erityisen hienolta tuntui tavata ihmisiä, jotka olivat olleet ennestään tuttuja ruudun takaa. Kasvokkain-luennot olivat uusienkin ihmisten kanssa innostavia, sillä virtuaaliopetuksen jälkeen fyysinen kohtaaminen oli suorastaan eksoottinen kokemus kaikille.

Asuin Moskovassa kahdessa eri paikassa, jotka olivat molemmat opiskelijahostelleja. Niiden keittiöissä näin ruokakulttuuria kaikkialta maailmasta ja kävin avartavia dialogeja. Uniikkeja kohtaamisia ja joidenkin kanssa yhteys on säilynyt. Osa oli asunut Moskovassa koronaepidemian alkuvaiheen totaalisulun ja osa oli alkuvaiheessa sairastanut itsekin koronan. Kuulin monenlaisia tarinoita siitä arjesta.

Kotini sijaitsivat eri puolilla kaupunkia ja oleellinen osa omaa elämysmaailmaani oli nähdä, kuinka erilaisia todellisuuksia Moskovassa on. Näin paikallisin silmin suurkaupungin arkea. Samalla nautin erittäin moninaisesta kulttuuritarjonnasta, kulinarismista ja arkkitehtuurista. Oli kiinnostavaa (vaikka välillä väsyttävää) aistia Moskovaa kaikkineen – aina byrokratian kankeutta myöten.

Koronaepidemia hankaloitti opintoja ja toi paljon epävarmuutta, mutta se mahdollisti lopulta kolmen lukukauden ja kesälukukauden opiskelun, joten sain opiskeltua huomattavasti aikomaani enemmän. Ryhmätyökavereita oli kaikkialta maailmasta ja opiskelu sekä ihmisiin ja persooniin tutustuminen onnistui lukuisten alustojenkin kautta. Paikan päällä kohtaamiset ja moskovalaiseen elämäntapaan tutustuminen teki apurahakaudesta kuitenkin vielä kiinnostavamman.

Opiskelussa käytännön haasteita oli, että Moskovan talousyliopiston opinnot on suunniteltu yliopiston varsinaisille (tutkinto)opiskelijoille. Yliopiston kansainvälinen toimisto tukee opiskelijoita erinomaisesti, mutta isossa yliopistossa on monenlaisia tiedekuntia, laitoksia ja oppiaineita omine käytänteineen. Tarvitsin opiskelun arjessa valtavaa sinnikkyyttä ja kun tarpeeksi kysyin, lopulta sain vastauksia ja asiat etenivät.

Ensimmäisenä syksynä, kun linkki ei aina toiminut luennoille, tuimme opiskelijoiden kanssa toinen toisiamme. Vastauksia saatoin saada Jyväskylään Lontoosta, Pariisista, tai eri puolilta Aasiaa. Monilla kurseilla oli oma ryhmä jollain sosiaalisen median alustalla ja ne ryhmät olivat ongelmatilanteissa todella tärkeitä! Aina joku sai jostain kautta linkin, tai tiedon, jos professori oli vaikka yllättäen sairastunut.

Järjestelmät korostuivat online-aikana. Joihinkin yliopiston järjestelmiin oli vaikeaa päästä tietyillä selaimilla tai tietyllä tekniikalla. Osa keskieurooppalaisista opiskelijoista ei päässyt esimerkiksi henkilökohtaisiin sähköisiin lukujärjestyksiin, joissa oli usein myös linkki luennoille tai muuta kurssimateriaalia. (Syksyllä 2020 aloittaneet maisteriohjelmalaiset aloittivat kukin kotimaastaan.)

Moskovan talousyliopisto on kansallinen tutkimusyliopisto. Se on monilla aloilla Venäjän rankingeissa korkealla ja joillain aloilla globaalistikin maailman huippua. Se on erittäin

kehittymishaluinen. Kaikesta kerätään palautetta ja palautteeseen reagoidaan. Opiskeluajallani moni käytännön pieni ongelma poistui, tai ainakin lieventyi. Yliopisto ratkoi asioita ja ongelmia sitä mukaa kun niitä tupsahti eteen.

Professorit ovat akateemisesti orientoituneita ja he tukevat opiskelijoiden itsenäistä ajattelua ja siinä kasvua. Professorit ovat luennoilla täysillä läsnä, mutta luentojen ulkopuolella heitä on vaikeaa tavoittaa. Heillä on satoja opiskelijoita ja he haluavat tehdä rauhassa myös tutkimusta ja kirjoittaa tieteellisiä artikkeleita. Eli jos haluaa kysyä jotain tarkennusta tenttialueeseen, kurssimateriaaliin, ryhmätyöhön tai esitelmän fokusointiin, se pitää aina kysyä luennolla tai välittömästi luennon jälkeen. Muuten vastausta voi olla hankalaa saada.

Opiskelin ennen Moskovaa jo venäjän kieltä ja kulttuuria ensin Jyväskylän yliopiston kielikeskuksessa (liki 70 opintopistettä) ja sitten sivuaineena. Olin myös käynyt kymmeniä kertoja Venäjällä ja matkustellut eri puolilla maata. Se tarkoitti, että minulla oli pohja, jolla kielellisesti pärjäsini ja tiesin, minne menen. Moskovaan on silti mahdollista mennä osaamatta kieltä. Moskovan talousyliopisto tarjoaa kaikille (myös vieraileville) opiskelijoilleen mahdollisuuden opiskella venäjän kieltä alkeista lähtien aina natiivitason kielenkäyttöön. Kurssit ovat 10 tuntia viikossa, joten se on erittäin sitovaa ja työlästä. Opiskelin itse syksyn 2020 (taso 4/6) ja kevään 2021 (taso 5/6), mutta en halunnut enää sitoutua ajallisesti syksyllä 2021. Opetus on erinomaista, joskin vaativaa. 10 tuntia viikossa (+kotitehtävät) takaa sellaisen määrän harjoitusta ja toistoa, että varmasti oppii. Opettajat ovat nuoria ja rentoja, tunneilla keskustellaan arkisista tilanteista ja tutustutaan harjoitusten kautta venäläiseen yhteiskuntaan. Lisäksi kuunnellaan ja luetaan, sekä tehdään kielioppiharjoituksia.

Vaikka Moskovan talousyliopistossa on mahdollista opiskella ja Moskovassa asua osaamatta lainkaan venäjää, omaa oloani helpotti, että kieli ja kaupunki oli tuttu. Yhteiskunnan toiminta ja arjen asioiden hoito on aivan eri tavalla vaativaa ja aikaa vievää kuin Suomessa. Venäjällä täytyy sietää epävarmuutta, epäselvyyttä, keskeneräisyyttä ja toisaalta olla päättäväinen ja sinnikäs, että asiat etenevät. Välillä voi yllättäen nousta yllättävässä tilanteessa täysin seinä eteen – ja hetken päästä se seinä voi aivan yhtä yllättäen poistua (tai olla poistumatta). Mitä realistisempi kuva maasta ja kaupungista on etukäteen, sitä vähemmän niistä tilanteista stressaa niihin joutuessaan. Toisaalta venäläiset ovat ystävällisiä ja avuliaita, joten arjen tilanteissa saa yleensä tarvitessaan apua.

Oma kokemukseni on, että Venäjällä on isompi ero kandi- ja maisterivaiheen opinnoissa (kuin Suomessa). Kandivaiheessa opetellaan paljon ulkoa ja tentit ovat koulumaisia. Maisterivaiheessa on soveltavampaa tietoa, jossa pitää osata analysoida, pohtia, perustella ja vertailla. Itse koin maisteritason opinnot mielekkäämmiksi ja antoisammiksi ja niitä pääosin teinkin. Koska minulla oli jo taustaa venäjän opiskelussa ja Suomessa monet opiskelukaverini olivat olleet Venäjällä vaihdossa, tiesin etukäteen opiskelujärjestelmästä. Sekin oli tärkeää, sillä se on tietyllä tavalla joustamattomampi ja autoritatiivisempi kuin Suomessa. Se on myös osallistavampi, josta itse pidin todella paljon. Osallistuminen on usein työlästä, mutta kiinnostavaa ja sitä kautta oppii syvemmin.

Kursseilla on yleensä läsnäolopakko. Venäjällä tulee arviointi aidosti montaa kautta. Moskovan talousyliopiston kurssikuvauksissa mainitaan etukäteen, miten kyseinen kurssi arvioidaan. Arvioinnista tulee tietty prosentuaalinen osuus sen mukaan, minkä verran osallistuu luennoille. Osalla kursseista on myös osallistumisen laatuperuste. Professorit kirjaavat ylös aktiivisuutta ja

dialogin tasoa. Arviointikriteerit vaihtelevat paljon kurseittain. Osalla kurseista on vain suulliset tentit. Niissä annetaan yleensä aikaa valmistautua ja kirjata ylös näkemyksiä ja välillä valmisteluun saa käyttää kaikkea mahdollista materiaalia. Maisteritason tenteissä testataan ennen kaikkea asian sisäistämistä (vaikka kysymys saattaa olla detaljikin). Arvioinnissa vaihtelee myös esitelmien, ryhmätöiden ja esseiden painoarvo. Arviointi on 0-10. 4-5 on tyydyttävät tiedot, 6-7 hyvät tiedot, 8-9 kiitettävä ja 10 on harvinainen arvosana. Tyydyttäväänkin saa tehdä paljon töitä ja professorit käyttävät koko skaalaa.

Kurssien päällekkäisyys ei yliopistossani ollut hyväksyttävä peruste olla pois luennoilta. Professoria voi jopa ärsyttää, että opiskelija preferoi toista kurssia. Professorit suhtautuvat tutkimusaiheisiinsa intohimolla ja heidän voi olla hankalaa ymmärtää, että opiskelijoilla on muitakin intressejä. Systeemi on myös usein jäykkä, eikä siinä ole neuvotteluvaraa (vaikkapa että jos kurseissa päällekkäisyyksiä, voisi tehdä ekstraesseen tai muuta lisätyötä kompensatioksi).

Vierailevalle opiskelijalle tämä on hankalaa, sillä lukujärjestys tehdään maisteriohjelmanopiskelijoiden tarpeita silmällä pitäen. Vierailevat opiskelijat ovat marginaalia, joiden kannalta ei voi räätälöidä kaikkea. Online-aikana osa luennoista oli onneksi saatavilla tallenteina, joten vaikka arviosta miinustetaan se, ettet ole läsnä, niin saat kuitenkin opin. Tämä oli iso plussa online-opiskelussa! Samoin se, että siirtymiin ei mennyt aikaa, kuten Moskovassa yleensä. Talousyliopistolla on kaupungissa neljä kampusta ja rakennukset saattavat joillain luennoilla olla ajallisesti hyvinkin kaukana toisistaan.

Online-ajan kokemuksia oli esimerkiksi BRICS-kokouksiin (summit ja akateeminen board) osallistuminen. Professori antoi linkkejä, joilla pääsimme surffaamaan eri kokoustiloissa. Puhujia oli kaikista BRICS-maista. Valtiojohtajia myöten oli samankaltaisia tilanteita kuin jokainen olemme korona-aikana kokeneet yhteyksien pätkiessä: ”emme kuule, voitko toistaa”. BRICS-kurssin kiehtovuuksia oli myös vaikkapa, että kuuli intialaisen ja kiinalaisen opiskelijan kertomana covid19-kokemukset alusta syksyyn 2020 (sairaanhoito, talous, yhteiskunta). Omalla yliopistollani on huippukontaktit, joiden kautta osallistuminen onnistui. Viime akateemisena vuonna saimme linkit myös Valdai-kokoukseen.

Saimme linkit pienryhmässä ja luulen, että isommassa ryhmässä linkkien saanti ei olisi onnistunut. Isoilla kurseilla saattoi olla välillä häiriöitä. Joku oli ehkä jakanut luentolinkin kavereilleen ja toisinaan luennoille tuli joku pöllöilemään. Usein luennoille olikin sitten salasana ja monille jopa joka kerta vaihtuva salasana, ettei paikalle tullut asiattomia. Useille luennoille piti myös rekisteröityä, jolloin luennoitsija pystyi tarkistamaan kurssilistasta osallistumisoikeuden.

Apurahakauteni vahvuus oli, että sain etsiä kurssit ja hankkiutua niille itse. Se vaati melkoista sinnikkyyttä, mutta sain opiskella juuri niitä asioita, jotka kiinnostivat itseäni. Kaikille haluamilleni kurseille en päässyt, sillä usein maisteriohjelmiin kuuluvat vievät paikat. Tässäkin piti olla sinnikäs, sillä joillekin kurseille luennoitsija suostui ottamaan ”ylipaikalle”. Etukäteen ei voinut tietää, onnistuuko ja kaikkein tärkeimmille kurseille piti vaan yrittää taistella jotenkin mukaan (joillain oli hyvin tilaa, vaihteli paljon kurseittain). Monet kurssit ovat pienryhmiä, koska huippuyliopistossa opetus ja ohjaus on henkilökohtaista. Professoreilla on myös kova työ arvioida näyttöjä montaa kautta.

Periaatteessa luento oli aina kolme tuntia ja siinä oli 1,5 tuntia luentoa ja 1,5 tuntia seminaaria, joka oli osallistavaa. Useimmat professoreista olivat pedagogisesti huipputaitavia ja itse luentokin saattoi olla dialoginen. Professorit johdattelivat teemasta toiseen ja saimme etukäteen tehtäväksi lukea aina nipun artikkeleita tai kirjoja, joista kävimme dialogeja. Luennoitsija teki ehkä lisäyksiä tai yhteenvetoja, tai näytti kalvoilla syvempää numerofaktaa ja diagrammien kautta asioiden suuntaa. Osa oli perinteistä luentomeininkiä, jossa kuunnellaan passiivisina, mutta näitä oli vähemmän ja niilläkin sai keskeyttää ja kysyä.

Moskovan talousyliopiston professorit rakastavat työtään ja tutkimus on heille suuri intohimo, joten he vastaavat mielellään kysymyksiin, jos sille vain on aikaa. Jotkut professorit jäivät luentojen jälkeen pitkiksikin ajoiksi antamaan aikaansa opiskelijoiden mielen päällä oleville asioille. Vaikka professorit olivat vaativia, suurin osa heistä oli myös lempeitä, kannustavia ja suorita. Osa originelleja persooniakin.

Suoritin enimmäkseen englanninkielisiä kursseja. Sain lopulta tältä opiskelukaudesta paljon enemmän kuin edes osasin odottaa. Korona mahdollisti tehokkaampaa ja laajempaa opiskelua. Korona-aika toi myös ihmiset eri tavalla kaukaa lähelle ja korona kollektiivisena kokemuksena yhdisti kaikkialla maailmassa.

Syksyllä 2020 oli monia erikoisia tilanteita esimerkiksi käydessäni kotona luentotauolla happihyppelyllä ja joku oli vaikkapa Pariisissa ehdottomassa kotiarestissa. Sanoin, että ei täällä keskisuomalaisessa pikku kaupungissa ole kovaa ruuhkaa kaduilla. Monessa maailman kolkassa oli huomattavasti tiukempia rajoituksia ja professori saattoi nauraa tauon jälkeen että ”Sinillä posket punottaa, taisit taas ulkoilla”.

Professorit käyttivät opetuksessa lukuisia eri alustoja. Isot ryhmät jaettiin usein pienryhmiksi. Venäjällä käytetään opiskelussa melko paljon myös Telegrammia ja VK:ta ja toisaalta opiskelijat tukevat näillä alustoilla toisiaan (”kellä on linkki”, ”milloin dead line”, ”löysin aiheeseen tällaisen kiinnostavan artikkelin”...).

Opiskelu sisälsi yllätyksiä ja yllättäviä käännteitä, mutta oli antoisaa. Substanssini kasvoi enemmän ja eri tavalla kuin olisin voinut kuvitella ja venäläisen yhteiskunnan arjen tuntemukseni kehittyi. Tätä oppia ja elämyksiä sulattelen vielä pitkään. Nyt minulla on myös paljon uusia kontakteja ja ystäviä, sekä potentiaalisia haastateltavia. Tiedän, mistä saan lisää tietoa, jos jotain tietoa kaipaan. Osaamistani haluan jakaa kotimaisen yhteiskunnan hyödyksi.

Hankkeen tavoite

Venäjän uusimman taloustietämyksen syventäminen Moskovan talousyliopistossa (Higher School of Economics, National Research University Moscow).

Tavoite saavutettiin (asteikolla 1–5; 1=huonosti, 5=erinomaisesti) 5

Keskeiset tulokset

Venäjän taloustietämyksen ja Venäjä-asiantuntemuksen kasvu, venäläisen yhteiskunnan tuntemuksen kasvu, kansainvälistyminen, oman venäjän kielen osaamisen monipuolistuminen.

Opin 1990-luvun yksityistämisen virheet ja kuinka ne näkyvät venäläisessä yhteiskunnassa edelleen. Opin talouden haasteita ja muutostendenssejä, Venäjän ja venäläisten tapaa ajatella ja kokea maailmaa ja osaan hahmottaa, mihin suuntaan maa kulkee.

Opiskelu oli työlästä ja vaativaa, sekä samalla selkeää ja sopivasti palasteltu. Jos ja kun asioihin tarttuu rivakasti ajallaan, opiskelu etenee omalla painollaan.

Itselleni jäi kuva, että vaikka (muotoutuvan) kansalaisyhteiskunnan tila on maassa kaventunut, tieteellä on vapausasteita. Omissa luennoitsijoissani oli esimerkiksi urauurtavia korruptiotutkijoita ja yritysten toimintaedellytysten hankaluuksia tutkivia professoreita. Näkisin, että tutkimustuloksia käytetään päätöksenteon pohjana (vallitsevan hallinnon parhaaksi näkemällä tavalla). Jotkut yliopistoni tutkijat olivat myös säännöllisesti venäläisen median haastateltavina ja joidenkin nimet ovat vilhdelleet esimerkiksi läntisissä Venäjä-aiheisissa tietokirjoissa. Toki tutkijoiden on tällä hetkellä oletettavasti tiedostettava toimintatilansa, eli keskityttävä tutkimaan (ei vaikuttamaan aktiivisesti). Luulen silti, että hallinto haluaa yliopistoilta erilaisia näkymiä ja skenaarioita.

Venäläisestä huippuyliopistosta katsoen Venäjä ja maailma näyttäytyi eri tavalla kuin Suomesta käsin. Opiskelu avasi Venäjän kipukohtia, haasteita ja toisaalta toiminnan taustaperusteita. 1990-luku oli maalle suuri trauma. Vuonna 2008 alkanut talouskriisi vahvisti entisestään ajattelua, että Venäjä ei voi olla lännestä riippuvainen. Kyse on omanarvontunnon, aatteellisten ja kulttuurierojen lisäksi pragmaattisesta taloudellisesta ajattelusta. Kiinan kanssa Venäjä toisaalta kilpailee, toisaalta Kiina on sen vauhdilla kasvava kauppakumppani. BRICS kaikkineen on myös kasvava taloudellisen yhteistyön foorumi. Venäjä on käynnistänyt BRICS:n kehityspankin rahoittamia, lukuisia infrastruktuurin uudistuksia voimaloista teihin ja oppilaitosten tekniikkaan.

Euroopan ja maailman kriisit Venäjän kanssa asettuvat opiskelun jälkeen suurempaan kontekstiin. Venäjän talouden eri näkökulmien uutisointiin toivoisin kotimaiseen mediaan lisää resursseja. Vaikka Venäjän talous ja yhteiskunta uudistuvat hitaasti, molemmissa tapahtuu alituista liikettä. Venäjällä on monia samanaikaisia tendenssejä. 1990-luvun valuvikoja on vaikeaa muuttaa ja esimerkiksi omistus on maassa erittäin keskittynyttä. Arjen havainnoista maassa asuessa tuli olo, että luokkayhteiskunta on hyvin syvällä kansallisessa toimintamallissa. Samaan aikaan maa kuitenkin kehittyy, vaikkakin omassa tahdissaan, omista lähtökohdistaan ja kontekstinsa mahdollisuuksissa.

Maa ei pidä ohjeistuksesta eikä ylimielisyydestä. Se haluaa itse oivaltaa asiat keräämänsä tiedon kautta. Toisaalta se arvostaa suoruutta ja mutkatonta kommunikointia. Parhaiten voimme vaikuttaa Venäjään yhteistyön kautta ja näyttämällä arjen toiminnassa omia arvojamme ja toimintamallejamme. Tasaveroisen yhteistyön kautta Venäjä on valmis imemään demokraattisiakin toimintamalleja (joskin omista lähtökohdistaan).

Suomelle on tärkeää tuntea ja tietää, missä Venäjä menee. Parhaiten Venäjään tutustuu menemällä paikan päälle. Uusinta maatuntemusta saa avoimin mielin maassa liikkua. Syvempää yhteiskunnan ja talouden tietoa saa paikallisten yliopistojen kautta. Kansojen väliselle vuorovaikutukselle ja kulttuuriyhteistyölle on pitkä traditio ja se on keskinäisen tuntemuksen tärkeää ruohonjuuritason toimintaa.

Taloudellisessa mielessä kumppanina suomalaisyrityksille Venäjä on vaativa, kilpailtu markkina. Se, että Venäjä on suhteiden maa, tarkoittaa tänä päivänä myös sitä, että yhteistyössä Venäjän kanssa on osattava valita eettiset kumppanit, jotta toiminnalla on pitkäjänteistä mahdollisuutta. Toisaalta Suomen etu on esimerkiksi mahdollisimman laaja ympäristötalouden yhteistyö Venäjän kanssa – Venäjän ympäristön tila vaikuttaa meihin, halusimme tai emme. Yhä useampi venäläisyrittäjä näkee ympäristön ja eettisyyden kilpailutekijänä. Tässä on potentiaalia suomalaisellekin osaamiselle.

Suomi on Venäjälle luultavasti se vähiten vaivaa aiheuttava naapurimaa. Venäjän naapurustossa on huomattavasti epästabiilimpia yhteiskuntia, joissa demokratia ja tasa-arvo ovat aivan eri tilassa kuin Suomessa. Suomi näyttäytyi Venäjältä käsin johdonmukaisena, luotettavana ja toiminnallisesti ja ajatuksellisesti itsenäisenä, vahvasti läntiseen arvomaailmaan nojaavalta. Suomea arvostetaan, koska se on kuin on.

Suomessa on hyvä tiedostaa realistisesti myös Venäjän pitkän tähtäimen uudistuminen, jota se tekee koko ajan pinnan alla. Maa pyrkii esimerkiksi hyödyntämään laajaa maaperäänsä, muitakin raaka-aineita kuin fossiilisia polttoaineita, sekä nostamaan jalostusastettaan. Venäjällä riittää tie- ja rakennusinvestointeja ja monenlaisia uudistushankkeita, joissa on huolellisella markkina-analyysillä potentiaalia suomalaiselle osaamiselle.

Moskovan talousyliopisto on eettinen ja tekee kaiken pilkulleen lainsäädännön mukaan. Venäläisopiskelijoille se opettaa myös eettistä toimintaa ja kasvattaa uusia sukupolvia kestävään arvomaailmaan. Samalla yliopisto opettaa meille ulkomaalaisille Venäjän realiteetteja. Tämä helpottaa kaikkea kanssakäymistä (ja ennakoitua).

Viime lukuvuonna (2020-2021) olin kenties ainoa suomalainen Moskovan talousyliopistossa. Syksyllä 2021 siellä oli tietääkseni kaksi muutakin suomalaisopiskelijaa. Siellä oli paljon esimerkiksi saksalaisia, italialaisia ja ranskalaisia. Nämä nuoret ammentavat uusinta Venäjän tietämystä ja solmivat kontakteja. Itse pidän erittäin tärkeänä, että Suomessa on tuoretta Venäjä-osaamista ja tietämystä.

Koska Moskovan talousyliopisto on suuri ja kansainvälinen, sillä on lukuisia koulutusohjelmia eri maiden yliopistojen kanssa. Tutkintoja voi suorittaa vaikkapa puoliksi Lontoossa tai Shanghaissa ja puoliksi Moskovassa. Suomalaisyliopistoille näen Moskovan talousyliopistossa monenlaisen nykyistä laajemman yhteistyön potentiaalia. Vaikka oman opiskeluni pääpaino oli Venäjän taloudessa, näkisin tärkeäksi ja tarpeelliseksi suomalais- ja venäläisyliopistojen välisen journalismin ja mediabisneksen tutkimus- ja koulutusyhteistyön, sekä yhteistyön esimerkiksi ympäristön ja Aasian tiimoilta.

Itselleni on tullut olo, että Suomessa on kova kiinnostus Venäjää kohtaan. Se on osin pelätty ja arvaamattomana pidetty naapuri, jolle jotkut haluavat kääntää kokonaan selkänsä. Samalla se on eksoottinen ja kiehtova maa, josta janotaan monenlaista tietoa. Vaikuttaa, että Suomessa toivotaan nykyaikaisen rinnalle enemmän tavallista arjen tietoa venäläisen yhteiskunnan toiminnasta ja venäläisten elinpiiristä, sekä talouden tendensseistä montaa kautta.

Suoritin Moskovan talousyliopistossa seuraavat kurssit:

Valtion ja yritysten suhteet 5 op

Venäjä vieraana kielenä. Taso 4/6 ja 5/6 12 op

Globaalit taloustendenssit ja kehittyvien talouksien makrotalous 3 op
Venäjän kansainväliset suhteet ja ulkopolitiikka 5 op
Venäjän kansantalous 4 op
Kiina, Venäjä, uusi maailmanjärjestys ja geopolitiikka 5 op
Korruptio ja harmaa talous Venäjällä 5 op
Muslimin traditio ja nykypäivä Venäjällä 5 op
BRICS-taloudet ja Venäjä 4 op
Venäjän talouden muutokset ja niiden haasteet 6 op
Kansainvälinen kauppapolitiikka I 3 op
Venäjän poliittiset instituutiot ja käytännöt 6 op
Kansainvälinen kauppapolitiikka II 7 op
Neuvostoajan jälkeinen Euraasia ja SCO. Talous, yhteiskunta ja integraatio 6 op

Kesäyliopisto:

EU:n ja Venäjän talousyhteistyön haasteet 2 op
Venäjän energiatalouden näkymät 2 op

Yhteensä 80 opintopistettä.

Hankkeen julkaisut, artikkelit ja kirjoitukset

Toistaiseksi ei, mutta niitäkin saattaa tulla ja toimittajan työssäni tämä lisäsi ja syvensi ammattitaitoani. Uskon ja toivon, että voin tulevaisuudessa jakaa osaamistani eri tavoin suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. On mahdollista, että kirjoitan tieteellisiä artikkeleita ja syvennän edelleen osaamistani joissain teemoissa. Tieteellisessä mielessä olen erityisen kiinnostunut Venäjän kansainvälisestä kauppapolitiikasta ja talouden geopolitiikasta niin BRICS:n osalta kuin vaikkapa Nord Stream 2:n eri taustamuuttujista ja Pohjoisesta ulottuvuudesta.

Esitelmät tieteellisissä konferensseissa –

Vain kurssiesitelmää, vaikkakin niilläkin globaali opiskelijayleisö.

Kesällä olin kansainvälisessä virtuaalisessa yliopistokonferenssissa kertomassa opiskelukokemuksistani Moskovan talousyliopistossa. Oma osuuteni oli vapaamuotoinen ja lähinnä toin esiin virtuaaliopiskelun arkea.

Muut esitykset, luennot ja koulutukset

Seminaareissa, luennoilla ym. pidin esitelmää, osallistuin debatteihin ja kuuntelin muiden näkemyksiä. Sain kontakteja eri puolilta maailmaa ja ymmärrän maailmaa entistä paremmin myös eri konteksteja ja erilaisia yhteiskunnallistaloudellisia tilanteita huomioiden. Moskovan talousyliopistossa valmistetaan tehokkaasti ja montaa kautta akateemiseen dialogiin sekä suullisissa tilanteissa että kirjallisessa muodossa.

Valmistuneet (tai valmistumassa olevat) opinnäytetyöt

Toistaiseksi ei, sillä opiskelin erillisille kursseille, en tutkinto-ohjelmaan, mutta eihän sitä tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan.

Hankkeen saama medianäkyvyys (lehtikirjoitukset, tv- ja radio-ohjelmat, muu medianäkyvyys) – Olen mielelläni käytettävissä.

Hankkeessa syntyneet tutkimusaineistot

Esseet ja esitelmät syvensivät niitä tehdessäni omaa osaamistani ja näitä voin toivottavasti hyödyntää myöhemmin journalistisessa työssäni tai mahdollisesti tietokirjoissa, viestinnässä tai opettamalla yliopistossa. Kiinnostuin myös tieteellisten artikkeleiden kirjoittamisesta. Sain erinomaisen pohjatietämyksen.

Aineistojen tallennuspaikka mahdollista jatkokäyttöä varten -